

Open Access Journal
e-ISSN: 2618 – 6640

Araştırma Makalesi (Research Article)

Cilt 6 - Sayı 2: 73-78 / Temmuz 2023

(Volume 6 - Issue 2: 73-78 / July 2023)

İNFODEMİDE DİJİTAL ORTAMDA SAĞLIK BİLGİSİ EDİNME DAVRANIŞLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖRNEĞİ

Burak Ali ÖZDEMİR¹, Yusuf Can ÖZER¹, Rukiye ÇAKMAK^{1*}

¹Yozgat Bozok University, Health Service Vocational School Department of Medical Services and Techniques, 66000, Yozgat, Türkiye

Özet: Bu araştırma, Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin Covid-19 sürecinde dijital ortamda hangi platformlar aracılığı ile sağlık bilgisi edindiklerinin ortaya konulması amacıyla yapılmıştır. Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda eğitim öğretim gören 780 öğrenciye araştırmacılar tarafından hazırlanan tanıtıcı bilgi formu ve Çömlekçi, M.F. ve Bozkanat, E., tarafından 2021 yılında yapılan "Dijital Ortamda Sağlık Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırmanın %69,7'si kadınlardan oluşmakta olup katılımcıların %91,2'si ciddi bir sağlık problemi yaşamadığını belirtmiştir. Katılımcıların en çok kullandığı sosyal medya platformunun %40,8 ile Instagram olduğu görülmektedir. Katılımcıların Dijital Ortamda Sağlık Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçeği puan ortalamaları 28,4321±7,71852 olarak bulunmuştur. Web 1.0 ve Sağlık Bilgisi Edinme alt boyutunun puan ortalamaları 8,6410±2,71909, Web 2.0 ve Dijital Sağlık Bilgisi Edinme alt boyutunun 8,0551±2,97327 ve Dijital Teyit alt boyutunun 11,7359±3,96188 olarak bulunmuştur. Araştırma sonucunda Covid-19 pandemisi sürecinde katılımcıların dijital ortamda sağlık bilgisi arayışlarının arttığı görülmüştür. Bu durum yanlış bilgilere erişimi beraberinde getirmektedir. Bu ortaya çıkan durum ise bireylerin ulaştığı bilgiyi teyit ederken nelere dikkat etmesi gerektiği ile ilgili bir bilinçlendirme gerektiğini göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Covid-19, İnfodemi, Sosyal medya, Sağlık bilgisi

A Study on Obtaining Health Information from the Digital Media Behaviors in Infodemic: Health Services Vocational School Sample

Abstract: This study was conducted to reveal the platforms the students studying at Yozgat Bozok University Health Services Vocational School obtained digital health information during the Covid-19 process. 780 students studying at Yozgat Bozok University Health Services Vocational School were applied the introductory information form prepared by the authors and "Health Information Acquisition and Confirmation Scale in Digital Media" prepared by Çömlekçi, M.F. and Bozkanat, E., in 2021. 69.7% of the study consisted of women, and 91.2% of the participants stated that they did not have a serious health problem. It was observed that the most frequently used social media platform by the participants was Instagram with 40.8%. The mean score of the participants on the Obtaining and Confirming Health Information in Digital Media Scale was found to be 28.4321±7.71852. The mean score of Web 1.0 and Obtaining Health Information sub-dimension was 8.6410±2.71909, 8.0551±2.97327 for Web 2.0 and Obtaining Digital Health Information sub-dimension, and 11.7359±3.96188 for Digital Confirmation sub-dimension. As a result of the study, it was observed that the search for health information in the digital media increased during the Covid-19 pandemic process. This leads to access to incorrect information. This emerging situation shows that there is a need for raising awareness of individuals about what they should pay attention to while confirming the information they reached.

Keywords: Covid-19, Infodemi, Social media, Health information

*Sorumlu yazar (Corresponding author): Yozgat Bozok University, Health Service Vocational School Department of Medical Services and Techniques, 66000, Yozgat, Türkiye

E mail: yorulmaz.rukiye@hotmail.com (R. ÇAKMAK)

Burak Ali ÖZDEMİR <https://orcid.org/0000-0002-0564-8979>

Yusuf Can ÖZER <https://orcid.org/0000-0003-2908-7608>

Rukiye ÇAKMAK <https://orcid.org/0000-0003-0088-710X>

Gönderi: 29 Kasım 2022

Kabul: 07 Mart 2023

Yayınlanma: 01 Temmuz 2023

Received: November 29, 2022

Accepted: March 07, 2023

Published: July 01, 2023

Cite as: Özdemir BA, Özer YC, Çakmak R. 2023. A Study on Obtaining Health Information from the Digital Media Behaviors in Infodemic: Health Services Vocational School Sample. BSJ Pub Soc Sci, 6(2): 73-78.

1. Giriş

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişle birlikte kitle iletişim araçları ve özellikle internet toplumsal yaşamda büyük değişimlere neden olmuştur (Günler, 2015). Bir zamanlar ayrı olan cihazlar (örneğin telefon, televizyon, bilgisayar) günümüzde dijital iletişim teknolojilerinin çekirdeği etrafında birleşmeye başlamıştır (Montgomery, 2000). İnternet teknolojisindeki gelişmeler, insanların daha önceden ulaşılması zor hatta imkansız olan bilgilere

anında ve eşit imkanlarla ulaşma olanağı sağlamıştır (Bass ve ark., 2006). Ayrıca internet teknolojisinin gelişimi ile birlikte bireylerin çeşitli sosyal ağları aktif kullanmaya başladığı görülmektedir. Bireylerin pek çok konuda bilgi edindiği internet sağlık alanında da bireyler tarafından kullanılan yöntemlerden biri olarak görülmektedir.

Yaklaşık on yıl önce insanlar sağlık bilgisi elde etmek için gazete, dergi, radyo ve televizyon gibi geleneksel medya araçlarını kullanılırken modern medya teknolojisinin

hızla ilerlemesi ile internete erişim çarpıcı bir şekilde büyümüş ve sağlık bilgisine erişimde farklı platformlar kullanılmaya başlamıştır. İnternetin artan kullanımı, bilginin güvenilir ve doğru olup olmadığına bakılmaksızın, insanlara geçmişte kolayca erişemedikleri sağlık bilgilerini çevrimiçi aramaları için daha iyi bir fırsat sağlamıştır (Chen, 2018). İnterneti pek çok insan yeni bir semptom ya da tanı, tedavi yöntemleri ve ilaçlar hakkında bilgi edinmek de dahil olmak üzere çeşitli amaçlar için kullanmaktadır (Rice, 2006). Ayrıca akıllı telefonların kullanımının dünya çapında yaygınlaşması, insanların sağlıkla ilgili bilgilere anında erişmeleri için geniş fırsatlar sunmaktadır. Bu durum bir fırsat sunmasının yanı sıra yanlış bilgilere ulaşmanın da yolunu açmıştır. Bu bağlamda, Covid-19 bilgi salgını, halkın sağlıklı kalması ve mevcut bilgileri kullanarak uygun önleyici adımları atması için çok karmaşık bir sosyal ortam yaratmıştır (Chong ve ark., 2020). Bu durum DSÖ tarafından infodemi olarak ifade edilmiştir.

İnfodemik kavramı, salgına karşı toplumsal yapıyı olumsuz etkileyebileceğinden salgın sürecinin yönetilmesi noktasında yanlış bilgilendirmenin tehlikelerini özetlemek için kullanılmıştır (Tentolouris ve ark., 2021). Solomon infodemi, bilgi kültürümüzü etkileyen bulaşıcı bir hastalık olarak tanımlamaktadır (Solomon ve ark., 2020). İnfodemi, bireyin sağlığını olumsuz etkileyebilmekte ve ayrıca kamuoyundaki tartışmaları kutuplaştırabilmektedir. Halk sağlığı önlemlerine, yanlış tarif edilmiş epidemiyolojik verilere ve sahte veya önyargılı kanıtlara karşı kampanyalar, insanların davranışlarını potansiyel olarak değiştirebilmektedir. Bu durum ise, çeşitli sağlık müdahale programlarının kapsamını ve verimliliğini baltaladığı için sağlık sistemleri üzerinde ekstra baskı oluşturmaktadır (Garcia-Saiso ve ark., 2021).

YouTube ve Twitter gibi sosyal medya platformları, sayılamayacak kadar çok içeriğe doğrudan erişim sağlamak ve söylentileri ve şüpheli bilgileri artırmaktadır (Cinelli ve ark., 2020). 2020 yılında tüm dünyayı etkisi altına alan ve küresel bir sağlık sorunu haline gelen Covid-19 pandemi sürecinde virüsten korunma ve aşılama gibi konularda yanlış bilgilerin dijital ortamlarda yayılabildiği gözlemlenmiştir (Çömlekçi ve Bozkanat, 2021). Sosyal medya ile birlikte sahte haberler, yanlış bilgiler ve komplo teorileri her geçen gün yaygınlaşmakta ve bu durum Covid-19 pandemisi ile de hız kazanmış durumdadır (The Lancet Infectious Diseases, 2020; Zarocostas, 2020). Sağlık ile ilgili toplumda bulunan yanlış veriler birçok kişi için hayati tehlike oluşturan bir duruma dönüşebilmekte olup bu durum halk sağlığı için ciddi bir sorun olarak görülmektedir (Zarocostas, 2020; Baydili, 2021). İnsanların yanlış bilgilere maruz kalması korku ve paniğe neden olabilmektedir. Bu nedenle kamuoyunun ihtiyaç duyduğu bilgilere ulaşabilmesi için doğru bir şekilde bilgilendirilmesi önemlidir (Çimke ve Gürkan, 2022). Ayrıca bu durumun önüne geçebilmek için ise çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Eysenbach (2020)

tarafından bilgi salgınının önüne geçmenin dört temel başlığı bulunmaktadır. Bilgi İzleme (1), e-Sağlık Okuryazarlığı ve bilim okuryazarlığı kapasitesinin oluşturmak (2), olgu kontrolü ve meslektaş incelemesi gibi bilgi iyileştirme ve kalite iyileştirme süreçlerini teşvik etmek (3) ve siyasi ve ticari etkiler gibi çarpık faktörleri en aza indirmektir. Çoğu insanın sağlıkla ilgili gerekli bilgileri internetten ulaştığı ve web sitelerinde ve web günlüklerinde bulunan tüm bilgileri kontrol etmenin zor ve hatta imkânsız olduğu göz önüne alındığında, her kullanıcının kendi ulaştığı bilgileri yine kendisinin kontrol edebilecek beceriye sahip olması gerektiği ifade edilmektedir (Khademian, 2020). Bu kapsamda söz konusu araştırmada ulaşılması hedeflenen evren üzerinde Covid-19 pandemi döneminde katılımcıların dijital ortamda hangi platformlar aracılığı ile sağlık bilgisi edindiklerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

2.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmada Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerinin Covid-19 pandemi döneminde dijital ortamda hangi platformlar aracılığı ile sağlık bilgisi edindiklerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören Yaşlı Bakımı, Çocuk Gelişimi, Sağlık Kurumları İşletmeciliği, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik, Tıbbi Görüntüleme Teknikleri, Anestezi ve İlk ve Acil Yardım programındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmadan örneklem yoluna gidilmeyip evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 780 katılımcı ile araştırma tamamlanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan tanıtıcı bilgi formu ve Çömlekçi, M.F. ve Bozkanat, E., tarafından 2021 yılında yapılan "Dijital Ortamda Sağlık Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçeği" oluşturmaktadır. Ölçek 10 maddeden oluşmaktadır. Dijital Ortamda Sağlık Bilgisi Edinme Teyit Ölçeği'nin Cronbach's Alpha içsel tutarlılık değeri 0.758 olarak belirlenmiştir. Ayrıca ölçek ile ilgili yazarlardan izin alınmıştır.

2.4. İstatistik Analiz

Veriler SPSS 21 programı ile analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistik olarak yüzde, sayı, ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler kullanıldı. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilk testi ile değerlendirildi. Verilerin analizinde iki gruba karşılaştırmak için t testi, ikiden fazla grupları karşılaştırmak için varyans analizi (F testi) kullanılmıştır.

3. Bulgular

Ölçek puanlarının sosyodemografik değişkenlere göre dağılımına Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri ile sağlık bilgisi edinme ve teyit ölçeği ile alt boyutları

Değişkenler	N (%)	Web 1.0 ve Sağlık Bilgisi Edinme	Web 2.0 ve Dijital Sağlık Bilgisi Edinme	Dijital Teyit	Ölçek Toplam
Cinsiyet					
Kadın	544(69,7)	8,59±2,61	8,01±2,89	11,55±3,90	28,16±7,28
Erkek	236(30,3)	8,74±2,93	8,15±3,14	12,15±4,07	29,05±8,62
Test/P		-0,68/0,49	-0,629/0,53	-1,958/0,05	-1,486/0,13
Program					
Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik	163(20,9)	8,87±2,59	7,74±2,82	11,62±4,13	28,23±7,63
Tıbbi Görüntüleme Teknikleri	44(5,6)	8,61±2,29	8,11±2,80	12,18±3,88	28,90±5,76
Anestezi	69(8,8)	8,08±2,58	7,49±2,83	10,60±4,01	26,18±7,47
İlk ve Acil Yardım	83(10,6)	9,18±2,40	8,49±2,75	12,66±3,66	30,33±7,09
Sağlık Kurumları İşletmeciliği	152(19,5)	8,65±2,94	8,51±3,17	11,71±3,99	28,88±8,56
Yaşlı Bakımı	146(18,7)	8,89±2,85	8,50±2,78	12,71±3,73	30,11±7,57
Çocuk Gelişimi	123(15,8)	7,97±2,72	7,36±3,21	10,59±3,73	25,93±7,20
Test/p		2,68/0,01	3,34/0,00	5,16/0,00	5,42/0,00
Gelir Durumu					
Gelir Giderden Az	439(56,3)	8,65±2,68	8,00±3,01	11,61±3,37	28,27±7,67
Gelir Gidere Denk	118(15,1)	8,28±2,74	7,92±2,66	11,58±4,01	27,79±7,45
Gelir Giderden Fazla	223(28,6)	8,79±2,75	8,22±3,04	12,06±4,11	29,08±7,92
Test/p		1,35/0,25	0,564/0,56	1,065/0,34	1,295/0,27
Ciddi Bir Sağlık Problemi Yaşayıp Yaşamama Durumu					
Evet	69(8,8)	8,13±2,72	8,53±2,93	11,14±4,09	27,81±7,24
Hayır	711(91,2)	8,69±2,71	8,00±2,97	11,79±3,94	28,49±7,76
Test/p		-1,63/0,10	1,40/0,15	-1,29/0,19	-0,69/0,48
Sağlık ile İlgili Bir Facebook Grubuna Üye Olma Durumu					
Evet	36(4,6)	9,55±3,58	10,02±3,28	14,05 ±3,99	33,63±9,03
Hayır	744(95,4)	8,59±2,66	7,95±2,92	11,62±3,92	28,18±7,56
Test/p		1,58/0,12	4,11/0,00	3,62/0,00	4,18/0,00
Sağlıkla İlgili Bir Facebook Sayfasını Takip Etme Durumu					
Evet	58(7,4)	9,22±3,15	9,67±3,04	13,50±3,37	32,39±7,80
Hayır	722(92,6)	8,59±2,67	7,92±2,93	11,59±7,80	28,11±7,62
Test/p		1,70/0,90	4,35/0,00	3,55/0,00	4,10/0,00
Sağlık ile İlgili Bir Whatsapp Grubuna Üye Olma Durumu					
Evet	105(13,5)	9,31±2,84	8,92±2,84	13,00±4,04	31,23±8,19
Hayır	675(86,5)	8,53±2,68	7,92±2,97	11,53±3,91	27,99±7,55
Test/p		2,73/0,06	3,23/0,01	3,54/0,00	4,04/0,000
Pandemi Döneminde Dijital Ortamda Sağlık Bilgisi Arayışı					
Azaldı	131(16,8)	8,24±2,70	8,16±3,04	11,49±3,87	27,90±7,94
Aynı Kaldı	249(31,9)	8,36±2,73	7,65±2,94	11,29±3,98	27,30±7,73
Arttı	400(51,3)	8,94±2,68	8,26±2,94	12,09±3,95	29,30±7,54
Test/p		5,26/0,00	3,39/0,03	3,41/0,03	5,544/0,00
Günlük İnternette Vakit Geçirme Süresi					
0-2 Saat	188(24,1)	8,57±2,74	7,80±3,06	12,03±3,87	28,41±7,72
3-5 Saat	271(34,7)	8,63±2,67	7,94±2,88	11,77±3,97	28,35±7,53
6 Saat ve Üzeri	321(41,2)	8,68±2,75	8,29±2,98	11,52±4,00	28,50±7,89
		0,10/0,89	1,88/0,15	1,00/0,36	0,03/0,97

Tablo 1’de katılımcıların sosyodemografik özellikleri ve sağlık bilgisi edinme ve teyit ölçeği alt boyutları ile ilgili analiz sonuçlarına yer verilmiştir. Araştırma bulgularına bakıldığında katılımcıların %69,7’sinin kadın ve

%56,3’ünün gelirinin giderden az olduğu görülmektedir. Katılımcıların okudukları program yüzdelere bakıldığında en çok katılımcı sağlayan programın 20,9 ile tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik öğrencilerinin

oluşturduğu ve katılımcıların %91,2'si ciddi bir sağlık problemi yaşamadığı görülmektedir. Katılımcıların %4,6'sı sağlık ile ilgili bir facebook grubuna %7,4'ü ise sağlık ile ilgili bir facebook sayfasına üyedir. Katılımcıların %51,3'ü pandemi döneminde dijital ortamda sağlık bilgisi arayışında bir artma olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca katılımcıların 41,2'si günde 6 saat ve üzeri internette vakit geçirmektedir.

Sağlık Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçeği alt boyutları ile demografik değişkenler arasındaki ilişkiye baktığımızda bazı değişkenler ve boyutlar arasında ilişki olduğu görülmektedir. Cinsiyet değişkeni ile sağlık bilgisi edinme teyit ölçeği alt boyutları ve ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak bir ilişki bulunmamıştır ($P>0,05$). Okunulan programa baktığımızda ölçek toplam puanı ve ölçek alt boyutları arasında istatistiksel olarak bir ilişki olduğu görülmektedir ($P<0,05$). Katılımcıların gelir durumu ve ciddi bir sağlık problemi yaşayıp yaşamama durumu ile alt boyutlar ve ölçek toplam puanı arasında istatistiksel olarak bir ilişki bulunmamıştır ($P>0,05$). Sağlık ile ilgili bir facebook sayfasına üye olma durumu ile web 2.0 ve dijital sağlık bilgisi edinme, dijital teyit boyutları ve ölçek toplam puanları arasında istatistiksel olarak bir ilişki bulunmuştur ($P<0,05$). Covid-19 döneminde sağlık ile ilgili bir facebook sayfasına üye olan katılımcıların web 2.0 ile dijital ortamlardan sağlık bilgisi edinme tercihinin arttığı ve katılımcıların dijital sağlık bilgisi teyit alışkanlıklarının arttığı görülmektedir.

Sağlık ile ilgili bir facebook sayfasını takip etme durumu ile web 2.0 ve dijital sağlık bilgisi edinme, dijital teyit boyutları ve ölçek toplam arasında istatistiksel olarak bir

ilişki bulunmuştur ($P<0,05$). Sağlık ile ilgili bir facebook sayfasını takip eden katılımcıların web 2.0 ile dijital ortamlardan sağlık bilgisi edinme tercihinin arttığı ve katılımcıların dijital sağlık bilgisi teyit alışkanlıklarının arttığı görülmektedir.

Sağlık ile ilgili bir whatsapp grubuna üye olma durumu ile web 2.0 ve dijital sağlık bilgisi edinme, dijital teyit boyutları ve ölçek toplam arasında istatistiksel olarak bir ilişki bulunmuştur ($P<0,05$). Sağlık ile ilgili bir whatsapp grubuna üye olan katılımcıların web 2.0 ile dijital ortamlardan sağlık bilgisi edinme davranışının ve dijital sağlık bilgisi teyit alışkanlığının arttığı görülmektedir.

Covid-19 sürecinde dijital ortamda sağlık bilgisi arayışı ile ölçek boyutları ve toplam ölçek puanı arasında istatistiksel olarak bir ilişki bulunmuştur ($P<0,05$). Covid-19 sürecinde dijital ortamda sağlık bilgi arayışı artan katılımcıların hem web 1.0 hem 2.0 ile sağlık bilgisi edinme tercihinin arttığı ve pandemi döneminde dijital ortamda sağlık bilgi arayışı artan katılımcıların dijital sağlık bilgisi teyit alışkanlıklarının da arttığı görülmektedir.

Tablo 2'de katılımcıların sosyal medya kullanım araçlarına yer verilmiştir. Katılımcıların en çok kullandığı sosyal medya platformunun %40,8 ile Instagram olduğu görülürken; en az kullanılan platformların %16,4'ile Twitter ve %8,7 ile diğer sosyal medya platformların olduğu görülmektedir.

Tablo 3'de katılımcıların ölçekten aldıkları puan ortalamaları, minimum ve maksimum değerleri görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların sosyal medya kullanım araçları

Sosyal Medya Araçları*	Evet		Hayır	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Facebook	290	37.2	490	62.8
Instagram	318	40.8	462	59.2
Twitter	128	16.4	652	83.6
Youtube	146	18.7	634	81.3
Diğer	68	8.7	712	91.3

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Tablo 3. Dijital ortamda sağlık bilgisi edinme ve teyit ölçeği ve alt boyutları puanları

Ölçekler	Minimum	Maksimum	Ortalama	StdSapma
Dijital Ortamda Sağlık Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçeği	10	50	28.4321	7.71852
Web 1.0 ve Sağlık Bilgisi Edinme	3.00	15.00	8.6410	2.71909
Web 2.0 ve Dijital Sağlık Bilgisi Edinme	3.00	15.00	8.0551	2.97327
Dijital Teyit	4.00	20.00	11.7359	3.96188

Katılımcıların Dijital Ortamda Sağlık Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçeği puan ortalamaları 28,4321±7,71852 olarak bulunmuştur. Web 1.0 ve Sağlık Bilgisi Edinme alt boyutunun puan ortalamaları 8,6410±2,71909, Web 2.0 ve Dijital Sağlık Bilgisi Edinme alt boyutunun 8,0551±2,97327 ve Dijital Teyit alt boyutunun 11,7359±3,96188 olarak bulunmuştur.

4. Tartışma ve Sonuç

Covid-19 sürecinde gerçek olmayan pek çok bilgi yayılmıştır. Çağdaş yorumcular bulunduğumuz dönemi, kasıtlı ve kasıtsız olarak üretilen yanlış bilgilerin hızla yayıldığı bir "sahte haber çağı" olarak tanımlamaktadır (Wang vd., 2019). Gerçek olmayan bu bilgiler aşırı bir bilgi yükü ile birlikte güvenilir olmayan bilgilerin yayılmasına neden olmuştur.

Bu durum Dünya Sağlık Örgütü tarafından infodemi olarak tanımlanmıştır. Bu araştırmada da Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin Covid-19 sürecinde dijital ortamda hangi platformlar aracılığı ile sağlık bilgisi edindiklerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmaya Yozgat Bozok Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olan 780 kişi katkı sağlamıştır. Araştırmada katılımcıların en çok kullandığı sosyal medya platformu %40,8 ile Instagram olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çömlekçi ve Bozkanat'ın 2021 yılında yaptıkları araştırmada da katılımcıların en çok kullandığı sosyal medya platformunun %44,5 ile Instagram olduğu görülmüştür (Çömlekçi ve Bozkanat, 2021). Çömlekçi ve Başol'un yaptıkları araştırmada da üniversite öğrencilerinin %69,1'inin en sık kullandığı sosyal medya platformunun Instagram olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çömlekçi ve Başol, 2019). Instagram'ın diğer sağlık platformlarına göre daha fazla kullanılmasının sebebi seçilen evren için bu platformun daha eğlence odaklı siyasetten ve tartışmalardan uzak olması olabilir.

Araştırma sonucunda katılımcıların okudukları program ile sağlık bilgisi edinme ve teyit ölçeği alt boyutları ve ölçek toplam puanları arasında istatistiksel bir ilişki bulunmuştur ($P<0,05$). İlk ve acil yardım öğrencileri diğer program öğrencilerine göre web 1.0 ile dijital ortamlardan sağlık bilgisi edinme tercihinin daha fazla olduğu görülürken; diğer program öğrencilerine göre sağlık kurumları işletmeciliği öğrencilerinin web 2.0 ile dijital ortamlardan sağlık bilgisi edinme tercihinin arttığı görülmektedir. Ayrıca yaşlı bakımı öğrencilerinin diğer program öğrencilerine göre Covid-19 sürecinde dijital sağlık bilgisi teyit alışkanlıklarının arttığı ortaya çıkan bir diğer sonuçtur.

Araştırma sonucunda sağlık ile ilgili bir facebook grubuna bir facebook sayfasını takip etme ve bir whatsapp grubuna üye olma durumu ile web 2.0 ve Dijital Sağlık Bilgisi Edinme, dijital teyit boyutları ve ölçek toplam puanı arasında istatistiksel olarak bir ilişki bulunmuştur ($P<0,05$). Sağlık ile ilgili bir Facebook sayfasına, grubuna ve whatsapp grubuna üye olan katılımcıların web 2.0 ile dijital ortamlardan sağlık bilgisi edinme tercihinin ve dijital teyit alışkanlığının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle dijital teyit alışkanlığının artmasındaki sebep bu platformlarda çok fazla bilgi paylaşılması ve bireylerin paylaşılan bu bilgilere güven duymaması olabilir.

Araştırma sonucunda katılımcıların %51,3 ü Covid-19 pandemi sürecinde dijital ortamda sağlık bilgisi edinme davranışlarında bir artış olduğunu ifade etmiştir. Çömlekçi ve Bozkanat (2021)'in yaptıkları araştırmada da katılımcıların %54,4'ü Covid-19 pandemi sürecinde dijital ortamda sağlık bilgisi edinme davranışlarında bir artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Altay (2022)'in yaptığı araştırmada katılımcıların %49,4'ü Covid-19 sürecinde sosyal medya kullanımının arttığını ifade etmiştir. Yıldırım ve İpek (2020)'in yaptıkları nitel araştırma sonucunda da sosyal izolasyon döneminde sosyal medya

ve internet kullanımında bir artış olduğunu dile getirmiştir. Yıldırım ve Kelebek (2021)'in yaptıkları araştırma sonucunda görüşme yaptıkları 10 katılımcıdan 5'i karantina sürecinde internet ve sosyal medya kullanım oranlarının normale göre arttığını belirtmiştir. Ayrıca araştırma sonucunda Covid-19 sürecinde dijital ortamda sağlık bilgisi arayışı ile ölçek boyutları ve toplam ölçek puanı arasında istatistiksel olarak bir ilişki bulunmuştur ($P<0,05$). Pandemi döneminde dijital ortamda sağlık bilgi arayışı artan katılımcıların hem web 1.0 hem web 2.0 ile sağlık bilgisi edinme tercihinin arttığı ve Covid-19 döneminde dijital ortamda sağlık bilgi arayışı artan katılımcıların dijital sağlık bilgisi teyit alışkanlıklarının arttığı görülmektedir. Gökkaya ve ark. (2022) yaptıkları araştırmada da infodeminin yayılma hızının sosyal medya kullanım sayısı ve süresi ile doğru orantılı olduğu belirtilmiştir.

İçinde bulunduğumuz zaman diliminde teknolojiye bağlı araçların kullanımı son derece yaygındır (Gökkaya ve ark., 2022). Özellikle sağlık alanı ile ilgili pek çok bilgi için kitle iletişim araçları çok aktif bir şekilde kullanılmaktadır. Kişilerin doğru bilgilendirilmesi ve doğru bilgi kaynaklarına ulaşması da önem arz etmektedir (Çimke ve Gürkan, 2021). Şeyh ve diğerlerinin üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada %43,4'ü interneti sağlık bilgisi aramak için kullandığını ifade etmiştir (Shaikh ve ark., 2008). TRT Akademi İnfodemi Araştırması'na göre Türkiye geneli pandemi sürecinde en fazla takip edilen bilgi kaynağının %76 ile televizyon haberleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Geçer, 2020). TRT Akademi İnfodemi Araştırması'na göre Türkiye geneli medya kanalları güven düzeyine bakıldığı zaman Türkiye genelinin %59'u en yüksek güven duyulan kanalın %59 ile televizyon haberleri olduğu görülmektedir. Türkiye geneli ikinci sırada %44 ile gazete ve/veya radyoya, %40 ile tanıdık/arkadaşa gelmektedir (Geçer, 2020). İnternette elde edilen sağlık bilgilerinin yüksek güvenilirliği, bu tür bilgileri aramak için kullanılan web siteleri açısından daha fazla araştırılmalıdır (Shaikh ve ark., 2008). İnfodemi ile baş etmenin yollarından biri yüksek sağlık okuryazarlığıdır. Düşük dijital sağlık okuryazarlığı, dünyadaki nüfusun büyük bir yüzdesinin meydana getirmektedir ve Covid-19 ile ilgili çevrimiçi yanlış bilgilerin yayılmasına doğrudan katkıda bulunmaktadır. Sosyal medya paylaşımlarının kolaylığı ve "viral" doğası, durumu daha da karmaşık hale getirmektedir (Naeem ve Boulos, 2021). Bu nedenle toplumun sağlık okuryazarlığı yükseltilerek bireylerin doğru bilgiye ulaşma ve ulaştığı bilgilerin doğruluğunu teyit edebilme yeteneğinin kazandırılması önemlidir.

Katkı Oranı Beyanı

Yazar(lar)ın katkı yüzdesi aşağıda verilmiştir. Tüm yazarlar makaleyi incelemiş ve onaylamıştır.

	B.A.Ö.	Y.C.Ö.	R.Ç.
K			100
T			100
Y			100
VTI	33	33	34
VAY	33	33	34
KT			100
YZ			100
KI			100
GR			100
PY	33	33	34

K= kavram, T= tasarım, Y= yönetim, VTI= veri toplama ve/veya işleme, VAY= veri analizi ve/veya yorumlama, KT= kaynak tarama, YZ= Yazım, KI= kritik inceleme, GR= gönderim ve revizyon, PY= proje yönetimi.

Çatışma Beyanı

Yazarlar bu çalışmada hiçbir çıkar ilişkisi olmadığını beyan etmektedirler.

Etik Beyan

Araştırma için, kurum izinleri alındıktan sonra Yozgat Bozok Üniversitesi Etik Komisyonu tarafından E-28571837-605-76814 sayılı yazı ile 24.06.2022 tarihinde izni alınmıştır. Ölçeğin araştırmada kullanılması için ise ölçek sahibinden izin alınmıştır.

Kaynaklar

Altay OB. 2022. Pandemi döneminde sosyal medyada infodemi ve kullanıcılar üzerinde etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Medipol Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye, pp: 146.

Bass SB, Ruzek SB, Gordon TF, Fleisher L, McKeown-Conn N, Moore D. 2006. Relationship of internet health information use with patient behavior and self-efficacy: Experiences of newly diagnosed cancer patients who contact the national cancer institute's cancer information service. *J Health Commun*, 11(2): 219-236.

Baydili İ. 2021. Covid-19 sürecinin sosyal medyaya yansımaları (Bir meta-sentez çalışması). *Erciyes İlet Derg*, 8(2): 551-573.

Chen Y, Li C, Liang J, Tsai C. 2018. Health information obtained from the internet and changes in medical decision making: Questionnaire development and cross-sectional survey. *J Medic Internet Res*, 20(2): 1-10.

Chong YY, Cheng HY, Chan HYL, Chien WT, Wong SYS. 2020. COVID-19 pandemic, infodemic and the role of eHealth literacy. *Int J Nurs Stud*, 108: 103644. DOI: 10.1016/j.ijnurstu.2020.103644.

Cinelli M, Quattrocchi W, Galeazzi A, Valensise CM, Brugnoli E, Schmidt AL, Zola P, Zollo F, Scala A. 2020. The COVID-19 social media infodemic. *Scient Rep*, 10(1): 16598. DOI: 10.1038/s41598-020-73510-5.

Çimke S, Gürkan DY. 2021. Determination of interest in vitamin use during COVID-19 pandemic using Google trends data: *Infodemiol Stud Nutri*, 85: 1-6.

Çimke S, Yıldırım Gürkan D. 2022. Determining the global corona agenda via Google trends. *BSJ Pub Soc Sci*, 5(1): 17-21.

Çömlekçi MF, Başol O. 2019. Gençlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *Celal Bayar Üniv Sos Bil Derg*, 17(4): 173-188.

Çömlekçi MF, Bozkanat E. 2021. İnfodemide dijital ortamda sağlık bilgisi edinme ve teyit davranışları. *İstanbul Üniv Sosyol Derg*, 41(1): 103-125.

Eysenbach G. 2020. How to fight an infodemic: The four pillars of infodemic management. *J Medic Internet Res*, 22(6): e21820. DOI: 10.2196/21820.

García-Saisó S, Marti M, Brooks I, Curioso W, González D, Malek V, Medina FM, Radix C, Oztzy D, Zacarias S, Dos Santos EP, D'Agostino M. 2021. The COVID-19 infodemic. *Revista Panamericana de Salud Publica*, 6(45): e56. DOI: 10.26633/RPSP.2021.56.

Geçer E. 2020. TRT Akademi İnfodemi Araştırması, URL: <https://trtakademi.net/wp-content/uploads/2020/08/TRT-Akademi-Infodemi-Arastirmasi-Raporu.pdf> (erişim tarihi: 25 Ekim 2022).

Gökkaya D, İzgüden D, Caz Ç. 2022. COVID-19 and Infodemia: A qualitative research. *Hacettepe Sağlık İdaresi Derg*, 25(1): 193-208.

Günler OE. 2015. Bilgi toplumunda internetin önemi ve sağlık üzerindeki etkileri. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniv Sos Ekon Araş Derg*, 17(29): 33-40.

KHademian F, Arshadi Montazer MR, Aslani A. 2020. Web-based health information seeking and eHealth literacy among college students: A self-report study. *Invest Educ Entermeria Nurs Res Educ*, 38(1): e08. DOI: 10.17533/udea.iee.v38n1e08.

Montgomery K. 2000. Youth and digital media: a policy research agenda. *J Adolescent Health*, 275: 61-68. DOI: 10.1016/s1054-139x(00)00130-0.

Naeem S., Kamel Boulos MN. 2021. COVID-19 Misinformation Online and Health Literacy: A Brief Overview. *Int J Environ Res Pub Health*, 18(15): 8091. DOI: 10.3390/ijerph18158091.

Rice RE. 2006. Influence, usage and outcomes of internet health information searching: multivariate results from the pew surveys. *Int J Medic Informat*, 75: 8-28.

Shaikh IA, Shaikh MA, Kamal A, Masood S. 2008. Internet access and utilization for health information among university students in Islamabad. *J Ayub Medic Coll Abbottabad*, 20(4): 153-156.

Solomon DH, Bucala R, Kaplan MJ, Nigrovic PA. 2020. The "Infodemic" of COVID-19. *Arthritis Rheumatol*, 72(11): 1806-1808. DOI: 10.1002/art.41468.

Tentolouris A, Ntanasios-Stathopoulos I, Vlachakis PK, Tsilimigras DI, Gavriatopoulou M, Dimopoulos MA. COVID-19: Time to flatten the infodemic curve. 2021. *Clin Exper Medic*, 21(2): 161-165. DOI: 10.1007/s10238-020-00680-x.

The Lancet Infectious Diseases. 2020. The COVID-19 infodemic. *The Lancet Infectious Diseases*. 20(8): 875. DOI: 10.1016/S1473-3099(20)30565-X.

Wang Y, McKee M, Torbica A, Stuckler D. 2019. Systematic literature review on the spread of health-related misinformation on social media. *Social Sci Med*, 240: 112552.

Yıldırım B, Kelebek E. 2021. Covid-19 pandemisinde karantina sürecine girmiş kişilerin internet haber siteleri ve sosyal medyadaki infodemiye ilişkin görüşleri. *Atatürk İlet Derg*, 22: 33-64.

Yıldırım O, İpek İ. 2020. Yeni koronavirüs salgını dolayısıyla gündeme gelen sosyal izolasyon ve gönüllü karantina döneminde internet ve sosyal medya kullanımı. *İlet Kuram Araş Derg*, 52: 69-94. DOI: 10.47998/ikad.788255.

Zarocostas J. 2020. How to fight an infodemic. *Lancet*, 395(10225): 676. DOI: 10.1016/S0140-6736(20)30461-X.